

CORRIGENDA ET ADDENDA IN *EX PONTO* ELEGIAS 1990

J. A. RICHMOND
University College, Dublin
jrichmond@oceanfree.net

SUMMARY

The author presents corrections and additions to his edition of Ovid's *Epistulae ex Ponto*, published by B. G. Teubner in 1990, that should be considered by future editors and researchers of this work.

KEYWORDS

Publius Ovidius Naso, Text History, Meter

RESUMEN

El autor presenta correcciones y adiciones a su edición de las *Pónticas* de Ovidio, publicada por B. G. Teubner en 1990, que deberán ser tenidas en cuenta por futuros editores e investigadores de esta obra.

PALABRAS CLAVE

Publio Ovidio Nasón, historia del texto, métrica

Fecha de recepción: 26/11/2012

Fecha de aceptación y versión final: 31/01/2013

Quas notas posui in *P. Ovidi Nasonis Ex Ponto Libros Quattuor*¹ (“Leipzig BSB B. G. Teubner Verlagsgesellschaft 1990”), horrenda incuria scripsi. Non causas huius erroris exponere nunc uolo, at ueniam imploro a studiosis, si eis mea falsa opinio obstet.

Signis **F**^{2^{gl}} et **M**^{2^{ul}} utitur Akrigg, ut denotet glosssema aut uariam lectionem.

Lenz² alicuius codicis scripturas, quibus **V**² semper fere **P**, praefixit, plerumque interpolationes uel explicationes, sed interdum uere uarias lectiones esse aestimat.

Alia sigla, ut meum **v**² (illius **V**²), explicationem non hic requirunt.

Non opportunitatem habeo, ut nouas lectiones e manuscriptis quaeram.

EX PONTO I-IV. OVIDI ELEGIA
Suscriptor Editores Nominat³

NVMERI	VERBA IMPRESA	VERBA CORRECTORVM	COMMENTARI
1.7.33	is nec me	is me nec	
3.2.102	tangunt	tangant	tangant cett. tangat B Lenz
4.10.32	pervia	peruia	
NVMERI	SCRIPTVRAE ORIGINVM FALSARVM	SCRIPTVRAE ORIGINVM VERVM	COMMENTARI
1.1.19	Non a k +	Non ka +	
1.1.36	unius lh	unius lh ^v	
1.1.41	deorum og +	deorum og	
1.4.58	prouehat v ^v vb	prouehet ssc. v ²	Lenz ex V ² . addit "... provehat duo codd. Heins..."
1.5.30	mecum pp	mecum p	P: Lenz
1.6.13	fortun(a)e m pn	fortun(a)e m pn ^v	S m: Lenz; [[Non uideo B in Korn?]]
1.7.52	daret le vf	daret le vf	dabat: ssc. ret Vat 3254 [[vf]]: Lenz
1.8.1	Hanc g pi pn vk +	Hanc g pi pn ^v vk +	
1.9.20	ipse f k ka vc	ipse f k ka ^v vc	
1.9.42	uiuus d l m v t	uiuus l m t v	L V m, l'uo ssc. V ² : Lenz. D cum A B C: André
1.10.36	inest pp ba	inest ba pp	
2.1.33	Iustitiamque A B C le	Iustitiamque A B C	Iustitiaque le cum Galasso
2.1.50	isse ba l	isse Naugerus	cf. Galasso. (isse F P ω ; et tui B {et indicat t (in et) supra scriptum cum titulo.} Korn)

2.2.33 (β)	... (nil le) (nil le quis d) ...	quis D: André ⁴
2.2.33 (β)	qui (replitur ...) B² (<i>i. m.</i>) le e bl s be d er l n v +		<i>Utrum hic an in</i> 34(α) ?
2.2.33 (β) 34 (β) 33 (α) 34 (α)	33(α)	33 (a)	
2.2.38	infestas ... canes A bb of	infestas ... canes bb of	
2.6.25	amy/it(h)aone nati oi (et) amithone nati pr	amy/it(h)(a)one nati oi pr	
2.7.14	incutit le v^v φ	incutit le ssc. v² φ	Lenz: <i>ssc. V²</i>
2.7.35	uerear A B C	uerear A B C (s aut uertar <i>aut</i> uertor)	Korn ⁵ : B aut uertar <i>aut</i> uertor
2.7.55	Qu(a)e A C ol (<i>p.c.</i>)	Qu(a)e A B (a.c.) C be ol (<i>p.c.</i>)	Quae A B C cod. Bersmann. Lenz A B C Galasso
2.9.37	sceptra v^v	sceptra v	Lenz
2.11.15	yni e	yiui e	[[<i>Super y litteram i</i> <i>inscribitur.</i>]]
3.1.7	nulla est***** tua C	nulla est*****tua C	
3.1.113	leto n	let(h)o n	letho M Lenz
3.2.4	sit e a bl	sit e a be	Lenz: Ambr. cod. Bersmann.
3.2.44	ultimus orbis habet bl^v f h n s v^v	ultimus orbis habet bl^v s f h n v² ssc. (l')	Lenz: H M S V² ssc. (l')
3.2.55	<<taedae>>	t(a)ed(a)e A B C le bl t(a)eda e ba g pp	Lenz: taeda p Basil. Gud.
3.4.56	tepscit v^v	tepscit <i>ssc. v²</i> (l')	Lenz: tepscit <i>ssc. V²</i> (l')
3.4.60	abesse (<i>fort. ex abire</i> <i>corr.</i>) m	abisse (<i>fort. ex abire</i> <i>corr.</i>) m	s abise: <i>s i. r., fuit fort.</i> abire m. Lenz

3.4.69	anim(a)e le a f vb	anim(a)e le a f	Lenz: Ambr. <i>et cum codd. incert. Heinsius.</i> “ <i>Animae</i> scribendum cum sex scriptis. <i>animo</i> Argent. et quinque aliis” Heinsius
3.4.71	commendanda lo vb +	commendanda lo (p.c.) vb +	
3.4.89	uerorum l (p.c.) mb <i>codd. Naugerii</i>	uerorum l (p.c.) mb <i>Naugerius</i>	uerorum p. v. scr. ssc. L <i>Naugerius</i> Lenz
3.5.13	ni(c)hil tot/ciens lecta e B (p.c.) ao	ni(c)hil tot/ciens lecta e B (p.c.) a o	
3.6.36	Nulla e bl lo (p.c.)	Nulla e bl lo	
3.7.39	negabit C bl ^v a bl	negabit C bl ^v a be	Lenz: C Ambr. cod. Bersmann.
3.8.6	ulla lc	ulla la	
3.9.21	dolorem ka ve	dolorem ka ^v ve	
3.9.26	cursor n	cursor l' cursor n	Lenz: M “ <i>cursor l' cursor</i> ”
4.1.9	Herulius	Herelius	
4.1.13	maculis ba	maculis ba ^v	“ <i>maculis</i> unus ... <i>magnis</i> Leid.” Heinsius
4.1.15	summum <i>habuisse va vb ve ex Heinsii silentio indicantur</i>	summum d l t (<i>va vb ve habuisse colligitur ex silentio Heinsii</i>)	summum L T Ak. summum D T André
4.1.21	e- le e er m	e- le e er fr ¹ h n ² t	e- M Erfurtanus Lenz e- F ¹ T H M ² Ak.
4.1.21	ex bl	ex be	ex cod. Bersmann. Lenz <i>nil</i> Ak.
4.2.6	uias le bl ba	uias le bl be	<i>cod.</i> Bersmann. Lenz
4.2.29	uoluntas e bl be d g l n	uoluntas e bl be d fr g l n(?)	uolūptas C Basil. uoluntas D L M Gud. <i>codd.</i> Bersmann. <i>et</i> Iunii [[E]]. Lenz uolumptas C M ¹ uoluntas F L Ak.

4.2.32	fuit le bl m	fuit le bl m (<i>in ras?</i>)	<i>vers. om. m, i. m.</i> <i>add. m¹ Lenz</i> fuit I (<i>in ras?</i>) Ak.
4.2.41	Nam neque me b n t	Nam neque me fr l n t	Nam neque me L M Lenz. (nam) neque me M F L T Ak.
4.3.17	I le B	I/le B (<i>l.c.</i>)	i/le B^{1c} Ak. Idem (ego sum) C L M P² Lenz
	Idem C (... ..) l lo² n	Idem B (a.c.) C (... ..) h l lo² n	idem (B^{1c}) C M¹ H Ak.
4.3.17	<<ego sum qui>>	ego <u>iudicii</u> sum qui B (<i>a.c.</i>)	ego <u>iudicii</u> sum qui B, lin. dux. ut deleret B¹ ; Lenz. ego iudicii B^{1c} Ak.
4.3.27	subito C	subito B¹ C	s; /et/ insultare B et <i>i.</i> <i>r.</i> , B² ... Lenz subito (B¹) C Ak.
4.3.39	siracusia X	si/yracusia X (siracuna B^{2c})	si/yracusia C L M P m p Basil. Gud. siracuna [[<i>na sub</i> <i>duplici linea</i>]]: <i>fuitne</i> <i>si?</i> B Lenz siracusia C M F H I L T siracuna B^{2c} Ak.
4.3.47	marius latuit bl^v n	marius latuit bl^v g l v² <i>ssc. (l')</i>	L V² ssc. (l') Gud. Lenz marius latuit L Ak.
	latuit marius xa	latuit marius n pp xa	latuit marius M p Lenz latuit marius M Ak.
4.3.52	geta pp (<i>Heinsius</i>)	geta pp (<i>Heinsius Gete,</i> <i>casu ablatiuo</i>)	geta p Lenz; Heinsius: <i>Lege, Gete,</i> <i>sic Partha sagitta</i> <i>apud Nostrum et</i> <i>Partha manus</i> in <i>Fastis</i> [[<i>et cetera</i>]]. Cf. Ak.
4.4.13	neque C d lo² m pp v	neque C d h l lo² n pp v	neque C D M V P² p Lenz neque C M H L Ak.
4.4.19	clamore bl p g	clamore bl g pp	clamore p Gud. Lenz

4.5.5	Haemon <i>Riese</i>	h(a)emon md w	h(a)emon Laur. 38, 39 [[md]] Ven. Marc. XII 106 [[w]] Lenz. <i>Lenz citatum ab Ak.</i>
4.5.9	<<petatur>>	petetur fr t	<i>Nil dixit</i> Lenz petetur F T Ak.
4.5.15	tunc o ba	tunc ba o	
4.6.8	insidiosa B C bl	insidiosa B C (insidiosam <i>C [a.c.] Ak.) bl</i>	inuidiosa D E H V Basil. Erfurtanus cod. Iunii [[E]] <i>et cetera</i> Lenz. insidiosam C^{ac} ; inuidiosa F H M² Ak.
4.6.13	t. c. n. b g	t. c. n. be fr g	(t.) c. n. Gud. cod. Bersmann. Lenz. t. c. n. F Ak.
4.6.15	<i>malim</i> decepti	decepti (<i>coni. J. N.</i> <i>Grant</i>) detectae (<i>coni. Akrigg</i>)	<i>Nil in</i> Lenz. detectae <i>scripsit</i> <i>Akrigg</i> decepti <i>scripsit J. N.</i> <i>Grant</i>
4.7.15	Tenditis B C e bl	Tenditis B C e bl fr h l m(p.c.) n	Tenditis ω [[<i>omnes</i>]] Lenz tenditis B C M F H I^{pc} L Ak.
		Tendet m(a.c.)	^s Tendisti m , <i>i prius corr. vid. ex</i> ^s <i>e m², i m².</i> Lenz
		[s]	tendet I^{ac} - <i>ut uid.</i> Ak.
4.7.15	Tendisti m , <i>Merkel</i>	[Tendisti m] Tendisti <i>Merkel</i>	Tendisti <i>Merkel</i> Lenz, <i>et Ak.</i>

4.7.21	(a)egi/ysos d m n (?) t	(a)egi/ysos d m¹ t	egisos m egylos B D egilos C egiros L P Basil. Gud. (a)egypsos M O p [[<i>et ceteri</i>]] Lenz egisos I¹ T ecisos I² , <i>ut uid.</i> egiros F L P egypsos M [[<i>et ceteri</i>]] Ak. egysos D André
4.7.38	caret bl^v ba e p v²	caret bl^v ba be fr^{2(g)} n^{2(g)} p v² p. v. scr. (I¹)	P V² p. v. scr. (I¹) Basil. cod. Bersmann. Lenz. caret P M^{2(g)} F^{2(g)} Ak.
4.7.43	dextrae est B dextra est C	dextrae est B g dextra est C	(dextera) dextrae est B (dextrae ē), Gud. (dextera) dextra est C (dextra ē) Lenz (dextera) dextre est B (dextre ē) (dextera) dextra est C (dextraē). Ak.
4.8.17	inquiras bh g n	inquiras bh fr g n^{2ul}	inquiras <i>p. v. scr.</i> M Gud. Lenz inquiras F¹ M^{2ul} Ak.
4.8.18	inuenietur v²	inuenietur <i>ssc.</i> v² (I¹)	inuenietur <i>ssc.</i> V² (I¹) Lenz <i>non in</i> Ak.
4.8.19	nostros of^v	nostros m of^v va(?)	“ <i>Nostros Combii et optimus Vaticanus</i> ” Heinsius. nostros I , <i>probante Heinsio</i> . Ak.
4.8.33	faciant uobis f g k m n	faciant uobis f fr g k m (facient nobis C)	faciant uobis m Gud. uobis: <i>possis legere etiam nobis</i> C Lenz faciant uobis F I , <i>probante Heinsio</i> . facient nobis C Ak.
4.8.39	d. p. l m v	d. p. l n v	dī(i)s pauper L M V Lenz dis pauper (libat) M L Ak.

4.8.60	nimbiferi <i>Hall</i>	nimbiferi <i>Hall, iam hoc uerbum aut nimbigeri Akrigg</i>	nimbiferi <i>scripsit Akrigg; possis et nimbigeri legere. Akrigg</i>
4.8.71	mauis bl^v bh <i>fort. recte</i>	mauis e(?) bl^v bh(?) fr^{2ul} m <i>fort. recte</i>	maius C mauis E <i>[[fort. recte]]</i> Lenz mauis I F^{2ul} maius B F¹ <i>utrumque C M H L</i> T Ak.
4.8.75	<i>om. le be d er g mt</i>	<i>om. le be d er fr g l m t</i>	est <i>om. m</i> Erfurtanus Gud. cod. Bersmann. Lenz apollo F I L T apollo est B C M H Ak.
4.8.81	tuenti B²er bl	tuenti B (<i>p.c.</i>) be er fr	tuenti B² Erfurtanus cod. Bersmann. Lenz tuenti B^{pc} F¹ Ak.
4.8.85	ullo ba m	ullo ba n	ullo M Basil. Lenz ullo M Ak.
4.8.86	distet le bh f m n p v	distet le bh f m n^{2c, ut uid} p v	distet M P V m Lenz distet M^{2c, ut uid.} Ak.
4.9.2	hirsutis (... getis) of	hirsutis (... getis) of	" <i>Ab hirsutis h. t. N. Getis Combii.</i> " Heinsius.
4.9.25	Vtque bl	Vtque be fr^{2ul} n^{2gl}	Vtque cod. Bersmann. Lenz utque F^{2ul} M^{2gl} Ak.
4.9.36	urbis <i>ed. Aldina 1516</i>	urbis <i>ed. Aldina 1502</i>	Ak.
4.9.52	cesaris e pp ba be er	c(a)esaris e ba be er pp	c(a)esaris p Basil. Erfuanus codd. Bersmann. <i>et Iunii</i> <i>[[E]]</i> Lenz. <i>Nil de uerbo "caesaris"</i> Ak.
4.9.57	cedentis C	cedens B C le e l (<i>p.c.</i>) t	cedens: <i>nil de hoc uerbo</i> Lenz cedens B C L^{pc} T Ak.

4.9.60	<<suscipit>>	suscipit B (<i>a. c.</i>) C	suscipit C Lenz suscipit (B^e) C suscipiet M^{2(g)} Ak.
4.9.73	quem B le bl g v	quem B le bl^v g l t quae <i>Akrigg</i>	quem B L Gud. Lenz. quem B T (qua L) quae <i>scripsit Akrigg.</i>
4.9.74	a le e bl ba er g l n pp	a le e bl ba er fr g l m n pp t	a L m p Basil. Erfurtan. Gud. Lenz a M F I L T Ak.
4.9.77	iussas be v	iussas (gentes) v	iussas (gentes) V Lenz
4.9.77	<<gentis>>	gentis C (gentes) missas h (genti/es?) (gentis) missas l' missus n (gentes) iussas be (<i>dubium de forma</i> gentis/es?)	gentis C (gentis) missas l' missus M (<i>ceteri habent</i> gentes.) (gentes) iussas cod. Bersmann. Lenz gentis C (gentes) missas M H gentes B T (missas) gentes F I (missus) gentes L Ak.
4.9.119	l(a)euus l n t wc leuius p v^v (<i>man. 2</i>).	l(a)euus l(?) fr^{2ul} n(?) t wc l(a)euus l(?) p v² ssc. (l') leuius n(?)	leuus L M Ven. cl. XII 54 [[wc]] leuius P V² ssc. (l') Lenz laeuus (fuerat) T F^{2ul} letus (fuerat) B C leuius (fuerat) L P leuius (fuerat) M leuior (fuerat) F¹H fuerat (letuus) I Ak.
4.9.126	illi B pi xf vb	illi B pi vb xf	
4.10.26	nobis B² e er² bl	nobis B² aut³ e be er²	nautis B nobis B³ Erfurtan. ² codd. Bersmann. <i>et</i> Iunii [[E]] multis m Lenz nautis [[<i>ceteri omnes</i>]] nobis B² multis I Ak.
4.10.43	<i>add.</i> le²	<i>add.</i> le²	

4.10.49	cinaspes d m t	cinaspes d fr m t	cinaspes D m Lenz cinaspes F I T Ak.
4.10.53	boristenio l	bori/yst(h)enico B C le l n	Borysthenio <i>editio princeps Romana 1471.</i> [[boristenio P lectio Korn <i>adscripta.</i>]] boristenico BCML Ak.
4.10.69	Absumus a d p	Absumus a d n p	Absumus a D P Lenz absumus a M Ak.
4.10.83	perstas bl^v n p pp	perstas bl^v fr^{2ul} m p pp (praestas n)	perstas M P p Lenz. perstas I P F^{2ul} praestas B C M F¹ H T Ak.
4.12.3	Namque d ba	Namque ba d	
4.12.39	iustissimus pp	iustissimus p	iustissimus P Lenz <i>nil in</i> Ak.
4.13.47	duorum bh n pp	duorum bh² fr^{2ul} n pp	duorum M p Lenz duorum M¹ F^{2ul} Ak.
4.13.49	momenta va , <i>Scaliger</i>	momenta va^{sscr.} , <i>Scaliger</i>	cod. Iunii [[E]] [[moniênta]] <i>et</i> <i>Vatic. Heinsii i. e.</i> <i>Vatic. 1595 s. xv s. l.</i> <i>(Mercati)</i> Lenz [[<i>i. e. va</i>]]. <i>Imitatur in</i> Ak. [[<i>Non scriptum in e?</i>]]
4.14.6	ilicet <i>Hall</i>	ilicet <i>Hall, iam fort.</i> <i>Akrigg</i>	ilicet <i>fort. legendum</i> <i>dicit Akrigg.</i>
4.14.9	mediam p	mediam pp	mediam p Lenz <i>non habet</i> Ak.
4.14.9	syrtin p	syrtin pp	syrtin p Lenz <i>non habet</i> Ak.
4.14.10	Mittite B le e bl	Mittite B (p.c.) le e bl fr^{2ul} l m	Mittat C Basil. Mittant P Mittas Gud. Mittate: <i>e paene euanid.</i> D Lenz mittite B^{pc} I L F^{2ul} mitte M H mittat B^{pc} C mittant F¹ Ak.

4.14.19	uertor v (ex 22?)	uertor v (ex 21?)	<i>Nota in uersus 21:</i> deuertor M P V deuertar B O Lenz deuertar B Ak.
4.14.21	<<et>>	ad ba n ²	ad (illos) Basil. Lenz ad (illas) M ² " <i>Ad illas</i> <i>quinque libri. quod</i> <i>placet.</i> " Heinsius. Ak.
4.15.6	huius xa kb	huius kb xa	
4.15.8	labent bl ^v be	latent bl ^v be	latent cod. Bersmann. Lenz
4.16.27	une B le bl ^v +	une B ² le bl ^v +	une B ² H Laur. 36, 2 <i>ex corr.</i> , Lenz une H L B ² M ^{2c} Ak.
	uni C	uni B ¹ C	uni B C Lenz uni B ¹ C Ak.
4.16.29	<<cothurnis>>		[[<i>Graeci utebantur</i> <i>his formis. Ouidium</i> <i>in hoc loco Graecis</i> <i>formis usum</i> <i>dubitanter credo.</i> <i>In aliis locis et in</i> <i>hac loquela coturnus</i> <i>in scriptis nunc</i> <i>legimus. coturnis</i> X]]
4.16.33	(Titiron p xd +)	(Titiron er p xd +)	Titiron Erfurtanus Lenz Ak. <i>non habet.</i>
4.16.43	Fraternos C	Fraternos B ¹ C h	Fraternos C Lenz Fraternos B ¹ C H Ak.
4.16.50	<i>cf.</i> 1.2.32 (in parte superi- ore)	<i>cf.</i> 1.2.30	
4.16.52	<i>Subscriptio</i> subscriptio	<i>Subscriptio: cf.</i>	

RICHMOND (1990) ⁶	AKRIGG (1985) ⁷	LENZ (1938) ⁸	KORN (1868) ⁹
X: B C le e bl			
G	G	G Guelferbytanus	
B	B	B Monacensis (384)	
C	C	C Monacensis (19476)	
s		S Argentoratensis anno 1870 deletus	B
n	M	M Musei Plantiniani (Antuer- piensis)	
fr	F	(Francofurtanus)	
h	H	H Holkhamicus (Brit. Add. 49368)	
m	I	m Cod. Laur. 36, 32	
l	L	L Lipsiensis	P
t	T	T Turonensis	
p	P	P Paris. 7993	
d		D Gothanus	
e		E Etonensis (Iunianus olim)	
o		O Bodl. Canon.	
v		V Barberinus	
lo		l Fragmentum Louaniense	
pp		p Paris. 8239	
ba		Basil.	F
er		Erfurtanus	
g		Gud.	
mb		Laur. 36, 2	
bl		(Berol. Hamilt. 371)	
be		editio Bersmanni	
ed. pr.		ed. pr. (Romana)	
		b (editio Bononiensis, 1471)	
(codex sine nomine ab Heinsio citatus)			τ
(plurimi codices Heinsii quorum nemina nesciuntur)			ω

ENDNOTES

¹ J. A. Richmond, *P. Ovidii Nasonis Ex Ponto Libri Quattuor recensuit J. A. Richmond*, Leipzig 1990.

² F. W. Lenz, *P. Ovidii Nasonis Epistulae ex Ponto Edidit Fridericus Waltharius Lenz* ..., Aug. Taurinorum 1938.

³ N. Heinsius, ex P. Burmanni editione anni 1727 (P. Burmannus, *Publii Ovidii Nasonis Fastorum Libri VI. Cum integris ... et Nicolai Heinsiorum ... quibus adiecit suas Petrus Burmannus*. Tom. III, Amstelodami 1727 [p. 439 addidit: ... Tristium V Ex Ponto Lib. IV ...]); O. Korn, *P. Ovidii Nasonii Ex Ponto Libri Quattuor*. Ad codicum fidem emendavit adparatu critico instruxit Otto Korn ... Lipsiae 1868; Lenz, *Ovidii Nasonis Epistulae*; J. André, *Ovide Pontiques*. Teste établi et traduit par Jacques André ..., Paris 1977; G. M. Akrigg, *The last poems of Ovid*, Diss. (microfilm) Toronto 1985; L. Galasso, *P. Ovidii Nasonis Epistularum ex Ponto Liber II*, Firenze 1995, and Richmond, *P. Ovidii Nasonis Ex Ponto*.

⁴ André, *Ovide Pontiques*, 164 (c).

⁵ Korn, *P. Ovidii Nasonii Ex Ponto*, XIX (uertor).

⁶ Richmond, *P. Ovidii Nasonii Ex Ponto*, XXXIV - XXXVI.

⁷ Akrigg, *The last poems*, 55.

⁸ Lenz, *P. Ovidii Nasonis Epistulae*, LXI-LXIII.

⁹ Korn, *P. Ovidii Nasonii Ex Ponto*, VI.

